

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2014. gada 17. jūlijā *

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Direktīva 2008/115/EK — Kopīgi standarti un procedūras dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi — 16. panta 1. punkts — Turēšana apsardzībā izraidīšanas nolūkā — Turēšana apsardzībā sodu izpildes iestādē — Iespēja trešās valsts valstspiederīgo ievietot apsardzībā kopā ar parastiem ieslodzītajiem, ja ir šī valstspiederīgā piekrišana

Lieta C-474/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 11. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 3. septembrī, tiesvedībā

Thi Ly Pham

pret

Stadt Schweinfurt, Amt für Meldewesen und Statistik .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un M. Safjans [*M. Saffjan*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] (referents), J. Malenovskis [*J. Malenovský*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. Vajda [*C. Vajda*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 8. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *T. L. Pham* vārdā – *M. Sack, Rechtsanwalt*,
- *Stadt Schweinfurt, Amt für Meldewesen und Statistik* vārdā – *J. von Lackum*, pārstāvis,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, pārstāvis,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. de Ree, M. Bulterman* un *H. Stergiou*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *G. Wils* un *M. Condou-Durande*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 30. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 16. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvā 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).
- 2 Šis lūgums tika iesniegts sakarā ar strīdu starp *T. L. Pham* un *Stadt Schweinfurt, Amt für Meldewesen und Statistik* (Švainfurtes pilsētas Civilreģistru un statistikas biroju) par attiecībā uz viņu pieņemtā lēmuma turēt apsardzībā izraidīšanas nolūkā tiesiskumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Atbilstoši Direktīvas 2008/115 preambulas 17. apsvērumam:

“Trešo valstu valstspiederīgajiem, kurus tur apsardzībā, būtu jānodrošina humāna un cieņpilna attieksme, ievērojot viņu pamattiesības saskaņā ar starptautiskiem un valsts tiesību aktiem. Neskarot sākotnējo aizturēšanu, ko veic tiesībsardzības iestādes un ko reglamentē valsts tiesību akti, turēšana apsardzībā parasti būtu īstenojama šim nolūkam īpaši paredzētās telpās.”

- 4 Minētās direktīvas 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts šādi:

“Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības.”

- 5 Minētās direktīvas 15. pantā “Definīcijas” ir noteikts:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikvienu turēšanu apsardzībā ir iespējami īsa, un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

[..]

5. Turēšana apsardzībā ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

6 Direktīvas 2008/115 16. panta “Turēšanas apsardzībā apstākļi” 1. punktā ir paredzēts:

“Turēšanu apsardzībā parasti īsteno īpašās aizturēšanas telpās. Ja dalībvalsts nespēj nodrošināt uzturēšanos īpašās aizturēšanas telpās un ir spiesta izmantot cietuma telpas, aizturētos trešo valstu valstspiederīgos nošķir no parastiem ieslodzītiem.”

Vācijas tiesības

7 2004. gada 30. jūlija Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju federālajā teritorijā (*Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet*) (BGBl. 2004 I, 1950. lpp.), redakcijā ar grozījumiem (BGBl. 2011 I, 2258. lpp.; turpmāk tekstā – “*AufenthG*”), ar ko transponē Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punktu, 62.a panta 1. punktā ir noteikts:

“Turēšanu apsardzībā izraidīšanas nolūkā parasti īsteno īpašās aizturēšanas telpās. Ja federālajā zemē nav īpašu aizturēšanas telpu, turēšanu apsardzībā var veikt šīs federālās zemes soda izciešanas iestādēs; šādos gadījumos saistībā ar izraidīšanu apsardzībā turētās personas nošķir no citiem ieslodzītajiem. [...]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 8 *T. L. Pham*, Vjetnamas pilsonē, bez personību apliecinājošiem un uzturēšanās tiesības pamatojošiem dokumentiem iecēloja Vācijā. 2012. gada 29. martā attiecībā uz viņu pieņemts lēmums par turēšanu apsardzībā izraidīšanas nolūkā līdz 2012. gada 28. jūnijam. *T. L. Pham* 2012. gada 30. martā piekrita tikt ievietota soda izciešanas iestādē kopā ar parastiem ieslodzītajiem, jo viņa vēlējās kontaktus ar tautiešiem, kas atradās apcietinājumā šajā iestādē.
- 9 *Amtsgericht Nürnberg* [Nirnbergas pirmās instances tiesa] ar 2012. gada 25. jūnija rīkojumu pagarināja *T. L. Pham* turēšanu apsardzībā izraidīšanas nolūkā līdz 2012. gada 10. jūlijam. Prasība, ko pēdējā minētā cēla par šo rīkojumu, ar *Landgericht Nürnberg* [Nirnbergas apgabaltiesa] 2012. gada 5. jūlija rīkojumu tika noraidīta. Pēc izraidīšanas 2012. gada 10. jūlijā uz Vjetnamu *T. L. Pham* ar prasību *Bundesgerichtshof* [Federālajā augstākajā tiesā] vēlējās panākt konstatējumu, ka ar šiem rīkojumiem par turēšanas apsardzībā pagarinājumu ir tikušas pārkāptas viņas tiesības.
- 10 Kā uzskata *Bundesgerichtshof*, ņemot vērā īpaši nozīmīgas pamattiesības aizskārumu, tiesību aizsardzības līdzekļi pret brīvības atņemšanu paliek spēkā arī pēc brīvības atņemšanas beigām, jo attiecīgajai personai ir aizsargājama interese panākt pat vēlāku konstatējumu, ka brīvības atņemšanas pasākums bija prettiesisks.

- 11 Šī tiesa norāda, ka principā trešās valsts valstspiederīgā, par kura izraidīšanu tiek lemts, turēšana apsardzībā soda izciešanas iestādē kopā ar parastiem ieslodzītajiem ir pretrunā Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punktam, kā arī *AufenthG* 62.a pantam, ar ko valsts tiesībās transponē šo normu. Tomēr šī turēšana apsardzībā būtu tiesiska, ja Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punktu interpretētu tādējādi, ka dalībvalstīm ir zināma novērtējuma brīvība šīs normas piemērošanā, kas tām sniedz iespēju ņemt vērā attiecīgā valstspiederīgā piekrišanu par ievietošanu kopā ar šiem ieslodzītajiem.
- 12 *Bundesgerichtshof* norāda, ka, pirmkārt, pastāv iespējami nošķiršanas pienākuma apiešanas draudi, it īpaši tad, ja Direktīvā 2008/115 paredzētās iesaistītas iestādes attiecīgām personām regulāri liek parakstīt iepriekš formulētus piekrišanas paziņojumus vai piespiež tās dot piekrišanu tikt turētam apsardzībā soda izciešanas vietā ar parastiem ieslodzītajiem. Otrkārt, šī tiesa norāda, ka nošķiršanas pienākuma mērķis ir tikai uzlabot trešās valsts valstspiederīgo situāciju un ka viņiem ir tiesības no tā atteikties, ja pēc tam, kad viņi ir tikuši informēti par savām tiesībām būt nošķirti, viņi vēlas tikt sagrupēti ar ieslodzītajiem vai viņi tam skaidri piekrīt, it īpaši kā šajā lietā saistībā ar iespēju būt saziņā ar tautiešiem vai sava vecuma personām. Šajā ziņā atbilstoši Vācijas tiesībām preventīvā ieslodzījuma gadījumā, kad ir paredzēta konkrēto personu atsevišķa ievietošana, *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa) judikatūrā ņemtu vērā šādas personas piekrišanu tikt sagrupētai ar citiem ieslodzītajiem.
- 13 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai ar [...] Direktīvas [2008/115] [...] 16. panta 1. punktu saderīgs ir tas, ka saistībā ar izraidīšanu apsardzībā turēta persona [apsardzības iestādē] tiek sagrupēta kopā ar [parastajiem] ieslodzītajiem, ja šī persona piekrīt šādai sagrupēšanai?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 14 Ar savu prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstij ievietot turēšanai apsardzībā izraidīšanas nolūkā trešās valsts valstspiederīgo soda izciešanas iestādē kopā ar parastiem ieslodzītajiem, ja šis valstspiederīgais piekrīt šādai ievietošanai.
- 15 Vispirms ir jāatgādina, ka no lietas materiāliem, kurus iesniedzējtiesa ir iesniegusi Tiesai, izriet, ka *T. L. Pham* tika ievietota soda izciešanas iestādē, pamatojoties uz *AufenthG* 62.a panta 1. punktu.
- 16 No sprieduma apvienotajās lietās *Bero* un *Bouzalmate* (C-473/13 un C-514/13, EU:C:2014:2095) 28.–31. punkta izriet, ka iemesls, ka kādā Vācijas Federālās Republikas zemē nav īpašas apsardzības vietas, viens pats neattaisno Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punkta otrā teikuma piemērošanu.
- 17 Kas attiecas uz šīs normas interpretāciju pamatlietā, no tās formulējuma izriet, ka ar to nosaka beznosacījumu pienākumu nošķirt trešo valstu valstspiederīgos, kuri uzturas nelikumīgi, no parastiem ieslodzītajiem, ja dalībvalsts nevar ievietot šos valstspiederīgos īpašās aizturēšanas telpās.
- 18 Šajā ziņā Vācijas valdība, ko atbalsta Nīderlandes valdība, norāda, ka, ņemot vērā to, ka šī nošķiršanas pienākuma mērķis ir aizsargāt trešās valsts valstspiederīgā, kurš uzturas nelikumīgi, intereses un labsajūtu, viņš var no tā atteikties, it īpaši tādā situācijā, par kādu ir pamatliesa, kad ieinteresētā persona vēlējas palikt saziņā ar saviem tautiešiem.

- 19 Ir jākonstatē, ka pienākums nošķirt trešo valstu valstspiederīgos, kas uzturas nelikumīgi, no parastiem ieslodzītajiem neparedz nekādu ierobežojumu un ir garantija, lai tiktu ievērotas tiesības, kuras šiem valstspiederīgajiem ir piešķīris Savienības likumdevējs to turēšanas apsardzībā ieslodzījuma iestādēs izraidīšanas nolūkā nosacījumu kontekstā.
- 20 Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 2008/115 mērķis ir ieviest efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pamatojoties uz kopīgiem standartiem, lai attiecīgo personu atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu pamattiesības, kā arī cieņu (spriedumi *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 31. punkts, un *Arslan*, C-534/11, EU:C:2013:343, 42. punkts).
- 21 Šajā ziņā pienākums nošķirt trešo valstu valstspiederīgos, kas uzturas nelikumīgi, no parastajiem ieslodzītajiem, kas paredzēts šīs direktīvas 16. panta 1. punkta otrajā teikumā, nav tikai trešās valsts valstspiederīgā ievietošanas apsardzībā ieslodzījuma vietā īpašs izpildes nosacījums, bet ir šīs ievietošanas pamatnosacījums, bez kura principā tā neatbilstu šai direktīvai.
- 22 Šādā kontekstā dalībvalstij nav jāņem vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā vēlme.
- 23 Tādējādi no iepriekš minētā izriet, ka uz uzdoto prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2008/115 16. panta 1. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neļauj dalībvalstij ievietot apsardzībā izraidīšanas nolūkā trešās valsts valstspiederīgo soda izciešanas iestādē kopā ar parastajiem ieslodzītajiem, pat ja šis valstspiederīgais ir izteicis piekrišanu šādai ievietošanai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 24 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 16. panta 1. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neļauj dalībvalstij ievietot apsardzībā izraidīšanas nolūkā trešās valsts valstspiederīgo soda izciešanas vietā kopā ar parastajiem ieslodzītajiem, pat ja šis valstspiederīgais ir izteicis piekrišanu šādai ievietošanai.

[Paraksti]